

# TÜRKİYE'DEKİ MEVDUAT BANKALARININ FİNANSAL PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ: CAMELS YAKLAŞIMI<sup>\*,\*\*</sup>

## FINANCIAL PERFORMANCE EVALUATION OF BANK DEPOSITS IN TURKEY: CAMELS APPROACH

Araştırma Makalesi  
Research Paper

Mustafa EMİR<sup>\*\*\*</sup>  
Gülay ÇİZGİCİ AKYÜZ<sup>\*\*\*\*</sup>

### Öz:

Uzaktan gözetim amacıyla kullanılan CAMELS derecelendirme sistemi, finansal göstergeleri birlikte değerlendiren önemli performans değerlendirme araçlarından birisidir. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı; Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankalarının CAMELS derecelendirme sistemi ile performans endekslerinin oluşturulması ve değerlendirilmelerinin ortaya konulmasıdır. Çalışmada, Türkiye'de faaliyette bulunan toplam 22 mevduat bankasına ait 2003:Q3-2016:Q2 dönemi verileri kullanılmıştır. Türk Bankacılık Sektörünün, hem genel olarak hem de gruplar bazında CAMELS analizi yapılmış, her bir CAMELS bileşeni için performanslar değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite bileşenlerinde yabancı sermayeli mevduat bankalarının, yönetim kabiliyeti ile karlılık bileşenlerinde kamusal sermayeli mevduat bankalarının ve piyasa riskine duyarlılık bileşeninde ise özel sermayeli mevduat bankalarının en yüksek performansı gösterdiği tespit edilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Finansal Performans, Mevduat Bankaları, CAMELS.

### Abstract:

CAMELS rating system, which is an off-site monitoring system, is one of the most important performance evaluation tools that evaluate financial indicators together. The main purpose of this study is to establish the performance index of the deposit banks operating in Turkey with the CAMELS rating system and to present the evaluations. In this study, the data between 2003:Q3-2016-Q2 period of total 22 deposit banks operating in Turkey were used. The CAMELS Analysis of the Turkish Banking Sector has been made both in general and in groups and performances were evaluated for each CAMELS component. According to the results, it is determined that the foreign deposit banks have the highest performance in the capital adequacy, asset quality and liquidity components; the state-owned banks have the highest performance in the management capability and earnings components; and the private deposit banks have the highest performance in the market sensitivity components.

**Keywords:** Financial Performance, Deposit Banks, CAMELS.

\* Makale Geliş Tarihi: 22.12.2017  
Makale Kabul Tarihi: 24.05.2018

\*\* Bu çalışma, Prof. Dr. Mustafa EMİR danışmanlığında yürütülen Gülay ÇİZGİCİ AKYÜZ tarafından hazırlanan ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde kabul edilen "Makro Ekonomik Göstergelerin Türk Bankacılık Sektörü Performansı Üzerine Etkileri" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

\*\*\* Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, memir@ktu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-2891-3085

\*\*\*\* Öğr. Gör. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon Üniversitesi), Vakıfkebir MYO, Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, gulayakyuz@ktu.edu.tr, orcid.org/0000-0002-7594-1994

## GİRİŞ

Denetim otoriterleri tarafından, finansal yenilik ve küreselleşmenin yaratacağı olumsuz sonuçları ortadan kaldırmak için alınan önlemler, bankacılık denetimlerinde yeni düzenlemeleri beraberinde getirmiş ve buna bağlı olarak yeni sistemler ortaya konmuştur. Bu yeni sistemler bir bankanın finansal durumunda ve risk profilindeki değişiklikleri gözlemlenmek, değerlendirmek ve eyleme geçmek için zamanında uyarı oluşturmak için kullanılmaktadır (Sarker, 2005: 3). Bankalarda uygulanan risk yönetimi ve buna bağlı olarak gerçekleştirilen gözetim ve denetim faaliyetleri ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Her ülkede uygulanan farklı düzenlemeler olmakla beraber genel olarak ortak noktalar üzerinde hareket edilmektedir. Gözetim ve denetim faaliyetlerinde genel olarak “yerinde denetim” (on-site examinations) ve “uzaktan gözetim” (off-site monitoring) olmak üzere iki temel sistem kullanılmaktadır (Çinko ve Avcı, 2008: 26). Yerinde denetim faaliyetlerinde denetçiler bankaları birçok yönden denetime tabi tutarak değerlendirmektedir. Bu denetim faaliyetleri sık yapıldığında bankalar için maliyet artmakta, ayrıca denetçinin subjektif değerlendirmesini içermektedir. Denetim otoriterleri, bankaların finansal durumunun güncel olarak değerlendirilmesini sağlamak ve periyodik olarak yapılan yerinde denetim derecelendirme sistemini desteklemek için uzaktan gözetim sistemleri veya erken uyarı modelleri geliştirmiştir (Cole ve Gunther, 1998: 2).

Bu çalışmanın temel amacı; Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankalarının CAMELS derecelendirme sistemi ile performans endekslerinin (bileşenler, gruplar ve genel olarak) oluşturulması ve değerlendirilmelerinin ortaya konulmasıdır. Çalışma üç bölüme ayrılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde CAMELS derecelendirme sisteminin oluşturulması ve bileşenleri açıklanmıştır. İkinci bölümde literatürde yer alan CAMELS derecelendirme sistemi ile ilgili çalışmalar irdelenmiştir. Üçüncü bölümde Türk Bankacılık Sektörü’ performans analizi CAMELS derecelendirme sistemine göre yapılmış ve sonuçlar irdelenmiştir. Bu analizler, bankacılık sektörü, kamusal-özel ve yabancı sermayeli mevduat bankaları, yerli ve yabancı sermayeli mevduat bankaları ve bileşenler olarak ayrı ayrı yapılmıştır. Çalışmanın sonuç ve değerlendirme bölümünde ise bulgulara ortaya konulup değerlendirilmiş ve bu bulgulardan yola çıkarak görüş ve öneriler sunulmuştur.

## 1. CAMELS Derecelendirme Sistemi ve Bileşenleri

1979 yılında ABD’de bankacılık sektörünü düzenleme ve denetleme kuruluşu olan Federal Finansal Kurumlar İnceleme Komitesi (Federal Financial Institutions Examination Council-FFIEC), Tek Düzey Finansal Kurumlar Derecelendirme Sistemi (Uniform Financial Institutions Rating System-UFIRS) olarak adlandırılan CAMEL sistemini kurmuştur. Bu sistem ilk olarak ABD Ulusal Para Denetleme Kurumu (Office of the Comptroller of Currency-OCC), ABD Merkez Bankası (Federal Reserve Bank-FED) ve FDIC tarafından kullanılmıştır. Yerinde banka denetimini takiben, çeşitli oranlar kullanılarak hesaplanan beş CAMEL bileşenin her biri için 1-5 arası bir ölçek üzerinden bir puan sistemi ortaya kon-

<sup>1</sup> Çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankaları esas alınmış ve endekslerin oluşturulmasında Türk Bankacılık Sektörü olarak ifade edilmiştir.

maktadır. Buna göre “1”, ilgili bileşende en yüksek performans gösteren bankaları göstermekte ve 1’e göre 2, 3, 4 ve 5 kötüleşen durumu göstermektedir. CAMEL’i oluşturan her bir bileşen bu şekilde hesaplandıktan sonra, bu bileşenlerin ağırlıklı ortalaması alınmakta ve bileşik puan olarak bilinen tek bir özet ölçü atanmaktadır. Bileşik puan, o bankanın CAMEL notunu vermektedir. Bu değerlendirme yapılırken bileşen ağırlıkları denetçi tarafından belirlenmektedir. Ağırlıklar belirlenirken bankanın yapısı, büyüklüğü, uzmanlığı dikkate alınan faktörler arasında yer almaktadır. 1996 yılında CAMEL, piyasa riskine duyarlılığı simgeleyen “S” altıncı bileşenin eklenmesi ile CAMELS’e dönüşmüştür (Cole ve Wu, 2009: 2).

CAMELS derecelendirme sistemi, bir bankanın yönetsel, operasyonel ve finansal uygunluk performansının değerlendirilmesine dayanmaktadır. Bankaların hesaplanan CAMELS derecesi 1 ile 5 arasındadır. Tablo 1’de CAMELS bileşenlerinin derecelendirme aralığı ve derecelendirme analizleri verilmektedir.

**Tablo 1:** CAMELS Bileşenlerinin Derecelendirilmesi

Derecelendirme Ölçeği	Derecelendirme Aralığı	Derecelendirme Analizleri
1	1,0-1,4	Güçlü Performans
2	1,5-2,4	Yeterli Performans
3	2,5-3,4	Orta Performans
4	3,5-4,4	Marjinal Performans
5	4,5-5,0	Yetersiz Performans

**Kaynak:** Sahajwala ve Bergh, 2000, s.47

CAMELS, mevduat bankalarının faaliyetlerindeki riskin derecesinin belirlenmesinde kullanılan bir sistemdir. Bu sistem, bankaların yükümlülüklerini aksatmadan ve eksiksiz olarak yerine getirip getirmeyeceklerini çeşitli oranlar kullanarak belirlemektedir. CAMELS adını 6 temel bileşenin İngilizce adlarının baş harflerinden almaktadır. Bunlar (NCUA Letter To Credit Unions, 2000: 4): C: Sermaye Yeterliliği (The Adequacy of Capital), A: Aktif Kalitesi (The Quality of Assets), M: Yönetim Kabiliyeti (The Capability of Management), E: Karlılık (The Quality and Level of Earnings), L: Likidite (The Adequacy of Liquidity), S: Piyasa Riskine Duyarlılık (The Sensitivity of Market Risk).

“C” Sermaye Yeterliliği: Sermaye üyeleri, bankanın finansal hizmetler vermeye devam edeceğine dair güven vermektedir. Sermaye gerekliliklerini kanuna uygun yerine getirmek sermaye yeterliliğini belirlemede önemli bir faktörken, banka faaliyetleri ve risk pozisyonu yasal gerekliliklerin ötesinde ek sermaye garantisi vermektedir. “A” Aktif Kalitesi: Aktif kalitesi derecesi, mevcut durumun bir göstergesidir ve ekonomik durumlara, var olan uygulamalara ve eğilimlere göre gelecekteki olumsuzlukların veya gelişmelerin göstergesidir. “M” Yönetim Kabiliyeti: Yönetim, mevcut durumu ileriye dönük olarak yansıtan ve bankanın faaliyetlerinde karşılaştığı finansal stresi doğru olarak belirleyip karşılık verip veremeyeceğinin önemli bir belirleyicisidir. “E” Karlılık: Bankanın sürekliliği, sahip olduğu varlıkları

üzerinden tatmin edici bir getiri elde etmedeki yeteneğine bağlıdır. Bu yetenek, bankanın büyürken masraflarını karşılayabilmesini, rekabet edebilmesini, sermaye artırımına gidebilmesini sağlamaktadır. “L” Likidite: Likidite pozisyonu, faiz oranı ve likidite risklerinin belirlenmesi, ölçülmesi, izlenmesi, raporlanması ve kontrol edilmesi faaliyetlerinin bütünüdür (NCUA Letter To Credit Unions, 2000: 1-17) “S” Piyasa Riskine Duyarlılık: Faiz oranlarının, döviz kurlarının, emtia fiyatlarının veya hisse senedi fiyatlarındaki değişikliklerin bir finansal kurumun kazançlarını veya sermayesini olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermektedir (<https://www.fdic.gov/news/news/financial/1996/fil96105.html>, 19.12.2017).

## 2. Literatür Çalışması

Bu bölümde bankacılık sektörü performans endeksi olarak kullanılan CAMELS derecelendirme sistemi ile ilgili literatürdeki çalışmalar inceleme konusu yapılmıştır.

Tablo 2’de literatürde bu alanda yapılmış bazı çalışmalar özetlenmiştir.

**Tablo 2:** CAMELS Derecelendirme Sistemi Konusunda Literatür

Yazar(lar) ve Yıl	Uygulama Alanı ve Dönemi	Değişkenler	Yöntem	Bulgular
Whalen ve Thomson (1988)	-Ohio, Batı Pennsylvania, Doğu Kentucky ve West Virginia'nın Panhandle Bölgesi -1983: 11-1986:7, -58 banka	CAMEL bileşik endeksi, düşük sermaye, düşük aktif kalitesi, daha düşük karlılık veya daha az likidite.	Lojistik Regresyon Analizi	Düşük sermaye, düşük aktif kalitesi, daha düşük karlılık veya daha az likidite ile düşük CAMEL derecesi arasında pozitif ilişki.
Kaya (2001)	-Türkiye -1997 ve 2000 -45 mevduat bankası	CAMELS bileşik endeksi.	Probit Regresyon Analizi	CAMELS Türk bankacılığına uygun ve model başarısız bankaları 1997 de %60, 2000’de %83 doğru tahmin etmekte.
Ersoy (2003)	-Türkiye -1998-2000 -39 özel mevduat bankası	CAMEL bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	TMSF’ye devredilen bankalar devredilmeden ve krizden önce, devredilmeyen bankalara göre daha düşük bir performans göstermekte.
Kılıç ve Fettahoğlu (2005)	-Türkiye -2000-2004 -48-55 arası kamusal, özel ve yabancı mevduat ile kalkınma ve yatırım bankaları	CAMELS bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	Yatırım ve kalkınma ile yabancı bankalar diğer gruplara göre daha yüksek performans göstermekte ve yönetim ile likidite bileşenleri sektör genelinin altında kalmakta.
Ramirez vd. (2005)	- ABD -1985:Q1-1993 ve 1994-2004:Q4 - Tüm eyaletlerdeki bankalar	CAMEL bileşik endeksi, reel krediler, kredi ve kira gelirleri, cari olmayan krediler, gerçek devlet ürünü geliri	Regresyon Analizi	Yönetim bileşeni ilk periyotta, sermaye yeterliliği ve aktif kalitesi bileşenleri ikinci periyotta daha etkili.

**Tablo 2'nin Devamı: CAMELS Derecelendirme Sistemi Konusunda Literatür**

Günsel (2007)	-KKTC -1999-2002 -23 banka	CAMELS bileşik endeksi.	Çok Değ. Lojistik Regresyon Analizi	Düşük Sermaye yeterliliği, karlılık ve likidite banka başarısızlığını artırmakta ve aktif büyüklüğü başarısız olmak için çok büyük politikasını desteklemekte.
Kandemir ve Demirel Arıcı (2013)	-Türkiye -2001-2010 -25 kamusal, özel ve yabancı mevduat bankası	CAMELS bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	Sermaye yeterliliği Basel II standartlarının üzerinde, aktif kalitesi ve yönetim kabiliyetinde yabancı bankalar, karlılık ve likiditede kamusal bankalar yüksek performans göstermekte, piyasa riskine en fazla yabancı bankalar maruz kalmakta.
Helhel ve Varshalomidze (2014)	-Gürcistan -2007-2013 -6 Yerli ve özel mevduat bankası	CAMELS bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	Sermaye yeterlilik bileşeni Basel II standartlarının üzerinde, bankaların yıllar itibarı ile CAMELS değeri değişmemekte.
Çağıl ve Mukhtarov (2014)	-Azerbaycan -2007-2010 -20 yerli ve yabancı mevduat bankası	CAMELS bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	Aktif kalitesi ve piyasa riskine duyarlılıkta yerli, sermaye yeterliliği, yönetim kabiliyeti, karlılık ve likiditede yabancı sermayeli mevduat bankaları daha yüksek performansa sahip.
Rozzani ve Rahman (2013)	-Malezya -200-2010 -35 geleneksel ve İslami banka	CAMELS bileşik endeksi, banka büyüklüğü, işletme maliyeti ve kredi riski ve sahiplik değişkenleri.	Panel Veri Analizi	Sermaye yeterliliği ve karlılıkta geleneksel bankalar daha yüksek performansa sahip, işletme maliyetleri geleneksel bankaların performansıyla negatif, kredi riski İslami bankaların performansıyla pozitif ilişkili.
Ege vd. (2015)	-Türkiye -2002-2010 -27-41 kamusal, özel ve yabancı mevduat bankaları	CAMELS bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	Sermaye yeterliliği, yönetim kabiliyeti, karlılık ve piyasa riskine duyarlılıkta kamusal, aktif kalitesi ve likiditede yabancı sermayeli mevduat bankaları daha yüksek performansa sahip.
Gümüş ve Nalbantoğlu (2015)	-Türkiye -2002-2013 -29 kamusal, özel, yabancı ve katılım bankası	CAMELS bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	Sermaye yeterliliğinde kamusal, aktif kalitesi ve yönetim kabiliyetinde özel ve yabancı, karlılıkta özel, likiditede kamusal ve yabancı, piyasa riskine duyarlılıkta katılım ve yabancı sermayeli mevduat bankaları daha yüksek performansa sahip.

**Tablo 2'nin Devamı: CAMELS Derecelendirme Sistemi Konusunda Literatür**

Güney ve Ilgın (2015)	-Türkiye -2002-2012 -24 kamusal, özel ve yabancı mevduat bankası	CAMELS bileşik endeksi.	Karşılaştırmalı Analiz	Bileşik CAMELS değerinde ve sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likiditede yabancı bankalar, yönetim kabiliyeti ve piyasa riskine duyarlılıkta özel sermayeli mevduat bankaları daha yüksek performansa sahip.
Getahun (2015)	-Etiyopya -2010-2014 -14 mevduat bankası	CAMEL bileşik endeksi, aktif karlılık ve özsermaye karlılığı.	Dengeli Panel, Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi	Sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve yönetim kabiliyeti ile karlılık oranları arasında negatif, karlılık ve likidite ile karlılık oranları arasında pozitif ilişki.
Muhamad ve Hashim (2015)	-Malezya -2008-2012 -35 yerli, yabancı, uluslararası İslami mevduat ve yatırım bankaları	CAMEL bileşik endeksi, aktif karlılık ve özsermaye karlılığı.	Regresyon Analizi	Sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, karlılık ve likidite bankalarının performansı üzerinde önemli bir etkiye sahip.

### 3. Türk Bankacılık Sektörü Performans Analizi: CAMELS Derecelendirme Sistemi

CAMELS performans endeksi oluşturulurken 20 adet oran kullanılmıştır. Bu oranların seçiminde performans ölçütü olma konusunda genel kabul görmüş olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca, oran seçiminde literatürde yapılan çalışmalarda kullanılan ortak oranlar dikkate alınmıştır. Buna ilave olarak Türkiye Bankalar Birliğinin sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, karlılık, likidite ve gelir-gider oranları olarak ele aldığı oran grupları da dikkate alınmıştır. CAMELS derecelendirme sisteminde bileşik endeks hesaplanırken her bir bileşene aynı ağırlık verilmemiş, her bir bileşenin performans üzerindeki etkileri ve önemleri dikkate alınarak ağırlıklandırılmıştır. Her bir bileşen için kullanılan oranın ağırlıklandırılması, bileşen içindeki önemine göre yapılmıştır. Finansal oran ile CAMELS bileşeni arasındaki ilişkinin yönü ve kullanılan ağırlıklar Kılıç ve Fettahoğlu (2005) ve Kaya (2001)'nin çalışmalarından derlenmiştir. Çalışmada 3 kamusal, 7 özel ve Türkiye'de kurulmuş ve/veya Türkiye'de şube açmış 12 yabancı sermayeli olmak üzere toplam 22 mevduat bankasına ilişkin 2003:Q3-2016:Q2 dönemi verileri kullanılarak bileşik CAMELS değeri oluşturulmuştur.

#### 3.1. Bankacılık Sektörü ve Banka Grupları Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Türk Bankacılık Sektörü performans endeksi olarak hesaplanan bileşik CAMELS değerinin analiz ve yorumlarında mevduat bankaları kamusal sermayeli, özel sermayeli ve Türkiye'de kurulmuş ve/veya Türkiye'de şube açmış yabancı sermayeli olmak üzere üç gruba ayrılmıştır.

Tablo 3'de Türk Bankacılık Sektörü genel ve grup bazında altı bileşenin ağırlıklı ortalamalarına göre gösterdikleri CAMELS performans endeksi yer almaktadır. Tablo 3'de bankacılık sektörü performans analizi incelendiğinde, bankacılık sektörü performansının pozitif olduğu yıllarda özel sermayeli ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının performanslarının da pozitif ve yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, bu grupların sektör içerisindeki yoğunluklarının kamusal sermayeli mevduat bankalarından fazla olması nedeniyle sektörü olumlu etkilediği ve genel performansın ilgili dönemde pozitif değer almasını sağladığı görülmüştür. Kamusal sermayeli mevduat bankalarının incelenen dönem kapsamında CAMELS bileşik endeks ortalamalarının negatif ve düşük değer aldığı, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının ise genel endeks ortalamasının pozitif değer aldığı tespit edilmiştir. Sektörün bileşik performans değeri ortalamasının da pozitif değer aldığı saptanmıştır. Buna ilave olarak 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin bankacılık sektörü performansını olumsuz etkilediği görülmüştür. Genel performans endeksini oluşturan bileşenlerden sermaye yeterliliği, karlılık ve likidite bileşenleri performansa pozitif, aktif kalitesi, yönetim yeterliliği ve piyasa riskine duyarlılık bileşenleri ise performansa negatif değerler vermişlerdir. 2001 yılında yaşanan uluslararası krizden sonra bankacılık alanında yapılan düzenlemeler ve Basel II standartlarında yer alan asgari sermaye yeterlilik rasyosunun özellikle kamusal sermayeli mevduat bankalarında kriterin üzerinde yer alması bankacılık sektörünün performans endeksinin ilk dönemlerde yüksek olmasının bir göstergesi niteliğindedir. Bu bulgu, Dinçer ve diğerleri (2011) tarafından bankacılık sektörü performans değerlendirilmesinin incelendiği çalışmanın sonuçları ile desteklenmektedir.

**Tablo 3:** Genel ve Grup Bazında CAMELS Performans Endeksi

Yıl	Türk Bankacılık Sektörü	Kamu Ser. Bank.	Özel Ser. Bank.	Yabancı Ser. Bank
2003	0.43	-1.18	2.20	-0.19
2004	1.44	-1.64	8.96	-2.18
2005	-0.48	0.26	-0.11	-0.89
2006	-0.29	0.63	-0.42	-0.44
2007	0.28	-0.37	-0.87	1.11
2008	-0.26	-1.28	-0.70	0.24
2009	0.24	-0.57	-0.62	0.94
2010	0.33	0.10	-0.10	0.64
2011	0.44	-0.07	-0.26	0.98
2012	0.37	-0.25	-0.68	1.14
2013	-0.08	-0.10	-0.31	0.06
2014	-0.13	-0.25	-0.54	0.13
2015	-0.37	-0.21	-0.55	-0.30
2016	-0.69	0.42	-0.47	-1.09

Banka grupları içerisinde endeksin pozitif değer aldığı yıllar açısından en iyi performansla sahip grubun yabancı sermayeli mevduat bankaları olduğu saptanmıştır. Elde edilen

bu bulgu, Kılıç ve Fettahoğlu (2005) ile Güney ve Iğın (2015) tarafından yapılan Türk Bankacılık Sektörünün performans değerlendirmesinin incelendiği çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarını kamusal sermayeli mevduat bankaları izlemekte, en düşük performansa sahip banka grubunun özel sermayeli mevduat bankaları olduğu görülmektedir.

### 3.2. Yerli ve Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Tablo 4'te Türk Bankacılık Sektörünün yerli ve yabancı sermayeli mevduat bankaları olarak gruplandırılarak altı bileşenin ağırlıklı ortalamalarına göre gösterdikleri CAMELS performans endeksi yer almaktadır.

**Tablo 4:** Yerli ve Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS Performans Endeksi

Yıl	Yerli Bank. CAMELS	Yabancı Bank. CAMELS
2003	1.18	-0.19
2004	5.78	-2.18
2005	0.00	-0.89
2006	-0.11	-0.44
2007	-0.72	1.11
2008	-0.87	0.24
2009	-0.60	0.94
2010	-0.04	0.64
2011	-0.20	0.98
2012	-0.55	1.14
2013	-0.24	0.06
2014	-0.45	0.13
2015	-0.45	-0.30
2016	-0.20	-1.09

Tablo 4'te yabancı bankaların incelenen dönem içerisinde endeksin pozitif değer aldığı yıllar açısından yerli sermayeli mevduat bankalarından daha iyi bir performansa sahip oldukları tespit edilmiştir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının bileşik CAMELS değerinin 2003-2006 yılları arası negatif olduğu, bu dönemden sonra ise hemen hemen aynı seviyede pozitif olduğu görülmektedir. Bununla beraber bu grubun performans değerinin 2014 yılı sonrası yine düşerek negatif olduğu tespit edilmiştir. Yerli sermayeli mevduat bankalarının ise ilk dönemlerde pozitif olan performans değerinin 2006 yılından sonra düşerek dönem sonuna kadar negatif olduğu bulunmuştur. Ayrıca 2008 yılında yaşanan küresel ekonomik krizin yerli sermayeli mevduat bankaları üzerinde olumsuz etki yarattığı tespit edilmiştir. Krizin yabancı sermayeli mevduat bankalarının performansını olumsuz etkilemesinin nedeni yabancı sermayeli mevduat bankalarının kredi verirken müşteri seçmeleri ve yüksek ödeme gücüne sahip müşterileri tercih etmeleri şeklinde yorumlanabilir.



### 3.3. Performans Endeksi Bileşenlerinin Analizi

Çalışmanın bu kısmında sektör ve gruplar bazında her bir bileşenin performans karşılaştırması yapılmıştır.

#### 3.3.1. Sermaye Yeterliliği Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Sermaye yeterliliği, bankanın finansal gücünün bir göstergesidir ve bankanın beklenmedik kayıpları telafi etme kabiliyetini yansıtmaktadır. Bu bileşen, bankanın finansal sağlamlığı ile pozitif ilişkilidir (Atikoğulları, 2009: 216).

**Tablo 5:** Sermaye Yeterliliği Performans Endeksi

Yıl	Türk Bankacılık Sektörü	Kamu Ser. Bank.	Özel Ser. Bank.	Yabancı Ser. Bank
2003	5.09	21.38	0.71	3.58
2004	3.89	7.44	4.11	2.87
2005	3.17	11.63	2.83	1.25
2006	4.94	11.59	-0.67	6.55
2007	8.24	9.77	-1.46	13.52
2008	6.59	-0.33	5.75	8.80
2009	6.13	-2.09	2.28	10.43
2010	5.95	0.98	3.84	8.43
2011	4.82	1.11	4.24	6.08
2012	5.97	0.53	2.31	9.47
2013	5.68	1.57	3.96	7.71
2014	6.91	0.73	-2.08	13.69
2015	7.87	0.28	-1.92	15.48
2016	7.19	0.41	-0.26	13.24

Tablo 5'te sermaye yeterliliği bileşeni açısından hem Türk Bankacılık Sektörü hem de gruplar bazında performanslar gösterilmiştir. Sermaye yeterliliği bileşenini temsilen çalışmada, sermaye yeterlilik rasyosu, özsermaye/toplam aktif ve net dönem karı/toplam aktif oranları olmak üzere üç oran kullanılmıştır. Kullanılan tüm oranlar bileşene pozitif yönde etki etmektedir. Bu oranlar içerisinde sermaye yeterlilik rasyosunun bileşen içindeki ağırlığı daha yüksektir. Sermaye yeterlilik rasyosu çalışmada kullanılan tüm bankalarda, sektör ve gruplar bazında ve hemen hemen her dönemde yasal sınır olan %8'in altına düşmemiştir. Bu oranın 2001 yılı finansal kriz sonrası dönemde özellikle kamusal sermayeli mevduat bankalarında oldukça yüksek bir seviyededir. Bu dönemden sonraki dönemlerde düştüğü görülmüştür. Kamusal sermayeli mevduat bankalarını yabancı ve özel sermayeli mevduat bankaları takip etmiştir. Bu oranın yüksek olmasının nedeni kriz sonrası dönemde bankacılık sektöründe yeniden yapılandırma programı ile Basel II standartlarının getirmiş olduğu kriterlere uyum politikalarıdır.

Sektörde sermaye yeterlilik rasyosu dönem sonunda ilk döneme göre %40 azalmıştır. Gruplar bazında en yüksek değişime %87 azalışla kamusal sermayeli mevduat bankaları sahiptir. Bu bankaları %50 azalış ile yabancı sermayeli ve %6 azalış ile özel sermayeli mevduat bankaları izlemektedir. Özsermaye/toplam aktif oranındaki değişim sektörde çok düşük olmakla beraber, değişimin en yüksek olduğu grup -%14 ile özel sermayeli mevduat bankalarıdır. Bunu %8 ile yabancı ve -%7 ile kamusal sermayeli mevduat bankaları izlemektedir. Net dönem karı/toplam aktif oranındaki değişim sektörde -%59, yabancı sermayeli mevduat bankalarında -%59 ve sırasıyla kamusal ve özel sermayeli mevduat bankalarında -%58 ve -%62'dir. Sermaye yeterlilik bileşenleri içerisinde sektörde en fazla değişim sermaye yeterlilik rasyosunda yaşanmıştır.

Tablo 5'e göre gruplar bazında sermaye yeterliliği bileşeninde en yüksek performansı yabancı sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarından sonra, kamusal sermayeli mevduat bankalarının geldiği ve en düşük performansı ise sektör ortalamasının çok altında kalan özel sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği görülmüştür. Elde edilen bu bulgular, Kılıç ve Fettahoğlu (2005), Çağıl ve Mukhtarov (2014) ile Güney ve Ilgın (2015) tarafından yapılan Türk Bankacılık Sektörünün performans değerlendirmesinin incelendiği çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir.

### 3.3.2. Aktif Kalitesi Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Aktif kalitesi yüksek kredi riski ile çalışan bankalar için büyük bir öneme sahiptir. Bankalarda kredi riskinin tamamen ortadan kaldırılması arzulan bir durum olsa da, bu riskin makul sınırlar dahilinde düzgün bir şekilde yönetilmesi ve kontrol edilmesi daha önemlidir. Aktif kalitesine ilişkin kullanılan oranlardan biri takipteki kredi/toplam kredilerdir. Bu oranın önemi kredinin tahsil edilemeyeceği düşünüldüğünde ortaya çıkmaktadır (Hays ve diğerleri, 2009: 8). Takipteki kredilerin değeri yükseldikçe, bankanın karlılığı ve faaliyetlerine devam etmesi için bir tehdit oluşturan daha düşük aktif kalitesi anlamına gelmektedir (Atikoğulları, 2009: 216). Aktif kalitesi bileşenini temsilen çalışmada, takipteki krediler (net)/toplam kredi ve alacaklar, duran aktif/toplam aktif, toplam kredi ve alacaklar/toplam aktif oranları olmak üzere üç oran kullanılmıştır. Kullanılan ilk iki oran bileşene negatif yönde, diğer oran ise pozitif yönde etki etmektedir. Bu oranlar içerisinde takipteki krediler (net)/toplam kredi ve alacaklar oranının bileşen içindeki ağırlığı daha yüksektir.

Tablo 6'da aktif kalitesi bileşeni açısından hem Türk Bankacılık Sektörü hem de gruplar bazında performanslar gösterilmiştir.

**Tablo 6:** Aktif Kalitesi Performans Endeksi

Yıl	Türk Bankacılık Sektörü	Kamu Ser. Bank.	Özel Ser. Bank.	Yabancı Ser. Bank
2003	-6.76	-40.77	-12.73	5.23
2004	-8.00	-43.26	-11.98	3.13
2005	-16.99	-17.95	-9.07	-21.37
2006	-11.85	-6.66	-12.37	-12.84
2007	-5.80	-25.23	-15.87	4.93
2008	-6.49	-24.71	-16.15	3.70
2009	-3.63	-6.32	-15.62	4.04
2010	-2.53	-1.89	-9.43	1.34
2011	-1.98	-2.59	-10.72	3.28
2012	-3.24	-0.92	-13.98	2.44
2013	-14.02	-2.13	-7.07	-21.06
2014	-12.45	-4.47	-5.70	-18.39
2015	-21.01	-3.24	-6.08	-34.16
2016	-22.16	7.54	-2.25	-41.20

Tablo 6'ya göre gruplar bazında aktif kalitesi bileşeninde en yüksek performansı sektör ortalaması üzerinde olan yabancı sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarını, performansı sektör ortalaması altında kalan özel sermayeli mevduat bankalarının izlediği ve en düşük performansı ise sektör ortalaması altında kalan kamusal sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgular Kandemir ve Demirel Arıcı (2013), Ege ve diğerleri (2015), Gümüş ve Nalbantoğlu (2015) ile Güney ve Iğın (2015) tarafından yapılan Türk Bankacılık Sektörünün performans değerlendirmesinin incelendiği çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir.

Sektörde takipteki krediler (net)/toplam kredi ve alacaklar oranı dönem sonunda ilk döneme göre %26 azalmıştır. Kamusal sermayeli mevduat bankalarında %94 ve özel sermayeli mevduat bankalarında ise %74 azalış olmuştur. Yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise bu değişiklik pozitif ve %129 düzeyinde gerçekleşmiştir. Duran aktif/toplam aktif oranındaki değişim sektör ve tüm gruplarda azalış yönünde olmuştur. Bu azalış sektörde %60, yabancı sermayeli mevduat bankalarında %63, özel sermayeli mevduat bankalarında %59 ve kamusal sermayeli mevduat bankalarında %55 düzeyinde gerçekleşmiştir. Toplam kredi ve alacaklar/toplam aktif oranında diğer oranlara göre değişim artış yönünde ve yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Bu değişim en yüksek kamusal sermayeli mevduat bankalarında yaşanmış, bu bankaları özel sermayeli mevduat bankaları takip etmiştir. Sektördeki değişim %90 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarındaki değişimde %51 düzeyinde gerçekleşmiştir. Aktif kalitesi bileşeni içinde en yüksek değişim toplam kredi ve alacaklar/toplam aktif oranında yaşanmıştır. Bankalarda özellikle yurt içi şubelerde kullanılan kredilerin 2004 yılından itibaren artış göstermesi toplam kredi ve alacakların yıllar içinde aktif içerisindeki payının artmasına neden olmuştur.

### 3.3.3. Yönetim Kabiliyeti Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Yönetim kabiliyeti 6 bileşen karşılaştırıldığında en ileriye dönük bileşen olarak ele alınmaktadır. Bu bileşeni ölçmek diğer bileşenlere göre daha zordur. Bunun nedeni sadece mevcut finansal performansa bağımlı olmamasıdır. Bu bileşen, eğitim seviyesi ve yönetim uzmanlığı gibi çok çeşitli unsurları da içermektedir (Atikoğulları, 2009: 216).

Yönetim kabiliyeti bileşeninin bileşik CAMELS değeri üzerindeki ağırlığı piyasa riskine duyarlılık bileşeni ile beraber diğer bileşenlere göre düşüktür. Bu bileşenin bileşik CAMELS değeri üzerindeki etkisi dönem boyunca negatif olarak hesaplanmıştır.

Yönetim kabiliyeti bileşenini temsilen çalışmada, takipteki krediler (net)/toplam kredi ve alacaklar, şube başına net kar, diğer faaliyetlerden gider/toplam aktif oranları olmak üzere üç oran kullanılmıştır. Şube başına net kar oranı bileşene pozitif yönde, diğer oranlar ise negatif yönde etki etmektedir. Bu oranlar içerisinde takipteki krediler (net)/toplam kredi ve alacaklar oranının bileşen içindeki ağırlığı daha yüksektir.

Sektörde takipteki krediler (net)/toplam kredi ve alacaklar oranı dönem sonunda ilk döneme göre %26 azalmıştır. Kamusal sermayeli mevduat bankalarında %94 ve özel sermayeli mevduat bankalarında ise %74 azalış olmuştur. Yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise bu değişiklik pozitif ve %129 düzeyinde gerçekleşmiştir. Şube başına net kardaki değişim sektör ve gruplar bazında artış yönündedir. Bu artış sektörde dönem sonunda ilk döneme göre %217, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %100, özel sermayeli mevduat bankalarında %140 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise %317 olmuştur. Şube başına net kardaki değişimin en fazla yaşandığı grubun yabancı sermayeli mevduat bankaları olduğu tespit edilmiştir. Diğer faaliyetlerden gider/toplam aktif oranı sektör ve gruplar bazında dönem sonunda ilk dönem göre azalış göstermiştir. Bu azalış sektörde %70, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %67, özel sermayeli mevduat bankalarında %64 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında %72 düzeyinde olmuştur. Yönetim kabiliyeti bileşeni içinde en yüksek değişim şube başına net kar oranında yaşanmıştır.

Tablo 7'de yönetim kabiliyeti bileşeni açısından hem Türk Bankacılık Sektörü hem de gruplar bazında performanslar gösterilmiştir. Tablo 7'ye göre gruplar bazında yönetim kabiliyeti bileşeninde en yüksek performansı sektör ortalaması üzerinde olan kamusal sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Kamusal sermayeli mevduat bankalarının, performansı sektör ortalaması üstünde olan yabancı sermayeli mevduat bankalarının izlediği ve en düşük performansı ise sektör ortalaması altında kalan özel sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen bu bulgular, Kandemir ve Demirel Arıcı (2013), Çağıl ve Mukhtarov (2014) ile Gümüş ve Nalbantoğlu (2015) tarafından yapılan Türk Bankacılık Sektörünün performans değerlendirmesinin incelendiği çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir.

**Tablo 7:** Yönetim Kabiliyeti Performans Endeksi

Yıl	Türk Bankacılık Sektörü	Kamu Ser. Bank.	Özel Ser. Bank.	Yabancı Ser. Bank
2003	-5.62	-29.21	-8.74	2.10
2004	-4.25	-37.64	-4.42	4.19
2005	-16.90	-10.12	-7.23	-24.23
2006	-12.29	2.97	-12.60	-15.92
2007	-5.46	-18.45	-16.00	3.93
2008	-0.82	-19.78	-11.19	9.97
2009	-3.68	-2.96	-14.79	2.63
2010	-0.82	6.68	-5.56	0.06
2011	2.57	2.75	-7.54	8.43
2012	-1.82	-0.41	-14.02	4.95
2013	-12.42	1.65	-7.16	-19.00
2014	-11.76	-2.34	-9.67	-15.33
2015	-16.33	0.05	-6.47	-26.18
2016	-25.97	5.13	-12.57	-41.56

### 3.3.4. Karlılık Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Karlılık bileşenini temsilen çalışmada, net dönem karı/toplam aktif, net dönem karı/özsermaye, vergi öncesi kar/toplam aktif ve net faiz geliri/toplam faaliyet geliri oranları olmak üzere dört oran kullanılmıştır. Bu oranların her biri bileşene pozitif yönde etki etmektedir. Söz konusu oranlar içerisinde aktif karlılığı ve özsermaye karlılığı oranlarının bileşen içerisindeki ağırlığı daha yüksektir. Sektörde aktif karlılığını veren net dönem karı/toplam aktif oranı dönem sonunda ilk döneme göre %59 azalmıştır. Kamusal sermayeli mevduat bankalarında %58 ve özel sermayeli mevduat bankalarında ise %62 azalış olmuştur. Yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise %59 azalış olmuştur. Net dönem karı/özsermaye oranındaki değişim sektör ve gruplar bazında azalış yönündedir. Bu azalış sektörde dönem sonunda ilk döneme göre %60, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %57, özel sermayeli mevduat bankalarında %57 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise %63 düzeyindedir. Vergi öncesi kar/toplam aktif oranı sektör ve gruplar bazında dönem sonunda ilk dönem göre azalış göstermiştir. Bu azalış sektörde %72, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %62, özel sermayeli mevduat bankalarında %62 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında %76 düzeyinde olmuştur. Net faiz geliri/toplam faaliyet geliri oranı sektör ve gruplar bazında dönem sonunda ilk dönem göre artış göstermiştir. Bu artış sektörde %69, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %35, özel sermayeli mevduat bankalarında %75 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında %78 düzeyindedir. Karlılık bileşeni içinde en yüksek değişim net faiz geliri/toplam faaliyet geliri oranında yaşanmıştır.

Tablo 8'de karlılık bileşeni açısından hem Türk Bankacılık Sektörü hem de gruplar bazında performanslar gösterilmiştir.

**Tablo 8:** Karlılık Performans Endeksi

Yıl	Türk Bankacılık Sektörü	Kamu Ser. Bank.	Özel Ser. Bank.	Yabancı Ser. Bank
2003	2.54	9.25	0.69	1.94
2004	4.15	7.22	-0.44	6.05
2005	1.00	5.20	2.43	-0.89
2006	1.33	3.93	3.46	-0.56
2007	2.09	4.92	-1.61	3.54
2008	3.93	1.17	5.58	3.67
2009	2.65	5.41	1.15	2.83
2010	1.74	6.13	3.41	-0.33
2011	1.26	5.85	0.19	0.73
2012	3.09	3.80	-0.75	5.16
2013	2.06	7.38	2.48	0.48
2014	1.36	6.29	-1.37	1.72
2015	2.06	6.51	1.39	1.34
2016	-0.25	8.35	2.32	-3.90

Tablo 8'e göre gruplar bazında karlılık bileşeninde en yüksek performansı sektör ortalaması üzerinde olan kamusal sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Kamusal sermayeli mevduat bankalarını, performansı sektör ortalaması altında kalan yabancı sermayeli mevduat bankalarının izlediği ve en düşük performansı ise sektör ortalaması altında kalan özel sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen bu bulgular Kandemir ve Demirel Arıcı (2013) ile Ege ve diğerleri (2015) tarafından yapılan Türk Bankacılık Sektörünün performans değerlendirmesinin incelendiği çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir.

### 3.3.5. Likidite Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Likidite bileşeni için çalışmada, likit aktif/toplam aktif, TP likit aktif/toplam aktif ve likit aktif/kısa vadeli yükümlülükler oranları olmak üzere üç oran kullanılmıştır. Bu oranların her biri bileşene pozitif yönde etki etmektedir. Bu oranlardan, likit aktif/toplam aktif oranının bileşen içerisindeki ağırlığı daha yüksektir. Likidite bileşeni için kullanılan bu oranlardan likit aktif/toplam aktif oranı sektörde %3 azalış göstermiştir. Kamusal sermayeli mevduat bankalarında %9 azalış, özel sermayeli mevduat bankalarında %33 azalış, yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise %17 artış olmuştur. TP likit aktif/toplam aktif oranındaki değişim sektör ve gruplar bazında azalış yönündedir. Bu azalış sektörde dönem sonunda ilk döneme göre %32, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %37, özel sermayeli mevduat bankalarında %46 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise %23 olmuştur. Likit aktif/kısa vadeli yükümlülükler oranı sektörde dönem sonunda ilk dönem göre %19 artış göstermiştir. Bu orandaki değişim, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %28 azalış, özel sermayeli mevduat bankalarında %38 azalış ve yabancı sermayeli mevduat bankaların-

da %82 artış yönündedir. Likidite bileşeni içinde en yüksek değişim TP likit aktif/kısa vadeli yükümlülükler oranında yaşanmıştır. Tablo 9'da likidite bileşeni için hem Türk Bankacılık Sektörü hem de gruplar bazında performanslar gösterilmiştir.

**Tablo 9:** Likidite Performans Endeksi

Yıl	Türk Bankacılık Sektörü	Kamu Ser. Bank.	Özel Ser. Bank.	Yabancı Ser. Bank
2003	4.59	-0.40	8.63	3.49
2004	5.13	-2.42	13.50	2.14
2005	6.08	11.69	7.45	3.87
2006	4.77	8.44	4.56	3.97
2007	6.66	8.99	1.99	8.80
2008	-6.94	-1.74	-6.51	-8.50
2009	5.29	-7.26	-0.43	11.77
2010	5.59	-1.21	2.56	9.06
2011	7.65	-3.77	1.56	14.06
2012	7.02	-6.24	-0.04	14.44
2013	9.82	-6.08	-3.44	21.53
2014	6.53	-5.49	-0.99	13.93
2015	8.29	-6.57	-3.74	19.02
2016	7.44	-4.66	-4.48	17.43

Tablo 9'a göre gruplar bazında karlılık bileşeninde en yüksek performansı sektör ortalaması üzerinde olan yabancı sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarını, performansı sektör ortalaması altında kalan özel sermayeli mevduat bankalarının izlediği ve en düşük performansı ise sektör ortalaması altında kalan kamusal sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği saptanmıştır. Elde edilen bu bulgular, Çağıl ve Mukhtarov (2014), Güney ve Ilgın (2015) ile Gümüş ve Nalbantoğlu (2015) tarafından yapılan Türk Bankacılık Sektörünün performans değerlendirmesinin incelendiği çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir.

### 3.3.6. Piyasa Riskine Duyarlılık Performans Endekslerinin Karşılaştırılması

Bir bankanın aktif büyüklüğü arttıkça, toplam piyasa koşullarından kaynaklanan başarısızlık riskini azaltan piyasa riski duyarlılığı azalmakta ve toplam aktifler toplam bankacılık sektörü aktiflerinin payı olarak ölçülmektedir. Sektörle ilişkili olarak daha büyük bir aktif büyüklüğüne sahip bir banka, piyasa riskinden daha az etkilenmekte ve bu nedenle başarısız olma olasılığı azalmaktadır (Atikoğulları, 2009: 217).

Piyasa riskine duyarlılık bileşenini temsilen çalışmada, net faiz geliri/toplam aktif, YP aktif /YP pasif, finansal varlık (net)/toplam aktif ve net bilanço pozisyonu/özsermaye oranları olmak üzere dört oran kullanılmıştır. Bu oranların her biri bileşene negatif yönde etki etmektedir. Bu oranların hepsi eşit düzeyde ağırlıklandırılmıştır.

Piyasa riskine duyarlılık bileşeni için kullanılan oranlardan net faiz geliri/toplam aktif oranındaki değişim azalış yönündedir ve bu azalış dönem sonunda ilk döneme göre sektörde %50, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %58, özel sermayeli mevduat bankalarında %35 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise %51 seviyesinde olmuştur. YP aktif / YP pasif oranındaki değişim sektörde azalış yönünde ve %2 düzeyindedir. Bu oran gruplar bazında dönem sonunda ilk döneme göre kamusal sermayeli mevduat bankalarında %5 artış yönünde, özel sermayeli mevduat bankalarında %9 azalış yönündedir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise dönem boyunca çok fazla bir değişiklik olmamıştır. Finansal varlık (net)/toplam aktif oranı sektör ve gruplar bazında dönem sonunda ilk dönem göre azalış göstermiştir. Bu azalış sektörde %53, kamusal sermayeli mevduat bankalarında %71, özel sermayeli mevduat bankalarında %59 ve yabancı sermayeli mevduat bankalarında %41 düzeyinde olmuştur. Net bilanço pozisyonu/özsermaye oranı sektör ve gruplar bazında dönem sonunda ilk döneme göre yüksek düzeyde değişiklik göstermiştir. Bu oran sektörde ve kamusal sermayeli mevduat bankalarında yüksek düzeyde, özel sermayeli mevduat bankalarında düşük düzeyde artış göstermiştir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarında ise bu oran yüksek düzeyde azalış göstermiştir. Piyasa riskine duyarlılık bileşeni içinde en yüksek değişim net bilanço pozisyonu/özsermaye oranında yaşanmıştır.

Tablo 10'da piyasa riskine duyarlılık bileşeni açısından hem Türk Bankacılık Sektörü hem de gruplar bazında performanslar gösterilmiştir.

**Tablo 10:** Piyasa Riskine Duyarlılık Performans Endeksi

Yıl	Türk Bankacılık Sektörü	Kamu Ser. Bank.	Özel Ser. Bank.	Yabancı Ser. Bank
2003	19.68	-15.75	142.03	-42.84
2004	79.72	5.90	524.62	-161.36
2005	-1.15	1.58	-8.96	2.72
2006	-5.17	-1.81	-3.37	-7.05
2007	-2.55	-2.96	-4.06	-1.56
2008	-3.78	-4.25	-2.11	-4.63
2009	-4.27	-4.42	3.83	-8.95
2010	-2.75	-4.95	-0.97	-3.24
2011	-2.66	-3.29	0.60	-4.40
2012	-3.45	-3.70	-1.99	-4.23
2013	-3.15	-2.65	-0.08	-5.07
2014	-3.62	-0.92	-2.37	-5.02
2015	-3.25	-0.20	-3.40	-3.92
2016	-3.66	3.16	-2.71	-5.92

Tablo 10'da hem sektör geneli hem de gruplarda piyasa riskine duyarlılığın ilk dönemlerde yüksek olduğu, 2005 yılından itibaren düştüğü ve sabit bir şekilde seyrettiği görülmektedir. Gruplar bazında piyasa riskine duyarlılık bileşeninde en yüksek performansı sektör



ortalaması üzerinde olan özel sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Özel sermayeli mevduat bankalarını performansı sektör ortalamasına yakın olan kamusal sermayeli mevduat bankalarının izlediği ve en düşük performansı ise sektör ortalaması altında kalan yabancı sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği dolayısıyla piyasa riskine en fazla maruz kalan grup olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgular Kandemir ve Demirel Arıcı (2013), Çağıl ve Mukhtarov (2014), Güney ve Ilgın (2015) ile Gümüş ve Nalbantoğlu (2015) tarafından yapılan Türk Bankacılık Sektörünün performans değerlendirmesinin incelendiği çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir.

## SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankalarının CAMELS derecelendirme sistemi ile performans endeksleri bileşenler, gruplar ve genel olarak oluşturulmuş değerlendirilmeleri yapılmıştır. Banka grupları içerisinde bileşik CAMELS değerinde en yüksek performansı yabancı sermayeli mevduat bankaları göstermiş, bu grubu kamusal sermayeli mevduat bankaları izlemiş ve en düşük performansı ise özel sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Türk Bankacılık Sektörü, yerli ve yabancı sermayeli mevduat bankaları CAMELS performans endeksi analiz sonuçlarına göre; yabancı sermayeli mevduat bankalarının yerli sermayeli mevduat bankalarından daha yüksek bir performans gösterdiği belirlenmiştir. Türk Bankacılık Sektörü, yerli ve yabancı sermayeli mevduat bankaları olarak gruplandırılarak yapılan CAMELS performans endeksi analiz sonuçlarına göre; yabancı sermayeli mevduat bankaları incelenen dönem içerisinde ortalama olarak yerli sermayeli mevduat bankalarından daha yüksek bir performans gösterdikleri belirlenmiştir.

Bileşenler bazında yapılan analiz sonuçlarına göre, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite bileşenlerinde en yüksek performansı yabancı sermayeli mevduat bankalarının gösterdiği tespit edilmiştir. Yabancı sermayeli mevduat bankaların performanslarının yüksek olması, bu grubun özellikle son yıllarda sektörün %60'ını oluşturmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca yabancı sermayeli mevduat bankalarının kredi verirken müşteri seçmeleri ve yüksek ödeme gücüne sahip müşterileri tercih etmelerinin yanında daha düşük işletme masrafları ve daha yüksek kredi kalitesi ile çalışmalarını aktif kalitelerini artırdığı şeklinde yorumlanabilir. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının dış şoklara daha açık olması, onların daha likit kalmayı tercih etmelerinin nedeni olduğu öngörülmektedir. Diğer gruplara göre daha kaliteli personel imkanına sahip olmaları, yurt dışından daha ucuza kaynak bulma olanakları yabancı sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite bileşenlerinde yüksek performans göstermelerinin nedeni olduğu ifade edilebilir. Yönetim kabiliyeti ve karlılık bileşenlerinde en yüksek performansı kamusal sermayeli mevduat bankaları göstermiştir. Piyasa riskine duyarlılık bileşeninde ise en yüksek performansı özel sermayeli mevduat bankaları göstermiştir. Genel olarak incelenen dönem içerisinde makro ekonomik göstergelerde yaşanan olumlu gelişmeler kamusal sermayeli mevduat bankalarını daha düşük bir likiditeyle çalışmaya yöneltmiş olabileceği düşünülmektedir. Bununla beraber kredi portföyünün artması kamusal sermayeli mevduat bankalarının karlılıklarını

olumlu etkilediği şeklinde yorumlanmaktadır. Ayrıca yeniden yapılanma programı kapsamı sonucunda devlet iç borçlanma senetlerinden (DİBS) elde edilen faiz gelirlerinin artması kamusal sermayeli mevduat bankalarının kısa vadeli finansman ihtiyaçlarının azalmasına neden olduğu, bunun faiz giderlerini düşürdüğü ve karlılık performanslarında artışa neden olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Özel sermayeli mevduat bankaları, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, yönetim kabiliyeti ve karlılık bileşenlerinde, kamusal sermayeli mevduat bankaları likidite bileşeninde, yabancı sermayeli mevduat bankaları ise piyasa riskine duyarlılık bileşeninde en düşük performansa sahiptirler.

Türkiye’de özellikle 2004 yılından sonra kredilerdeki aşırı artış, takipteki kredilerin toplam krediler içindeki payının yüksek olması, geri dönmeyen kredilerin fazlalığı bankaların performanslarını olumsuz olarak etkileyen önemli unsurlardır. Bankacılık sektörünün performansının yüksek olması, faaliyet gösteren tüm bankaların güçlü bir finansal yapıya sahip olmasına bağlıdır. Dolayısıyla bankalarda periyodik olarak gerekli denetim ve gözetim faaliyetlerinin yapılarak olumsuzlukların giderilmesine yönelik politika ve önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır.

## KAYNAKÇA

- Atikoğulları, M. (2009). An Analysis of The Northern Cyprus Banking Sector in The Post-2001 Period Through The CAMELS Approach, *International Research Journal of Finance and Economics*, 32 (10), 212-229.
- Cole, R. A. & Gunther, J. W. (1998). Predicting Bank Failures: A Comparison of On- and Off-Site Monitoring Systems, *Journal of Financial Services Research*, 13 (2), 103-117.
- Cole, R. A. & Wu, Q. (2009). Predicting Bank Failures Using a Simple Dynamic Hazard Model, *In 22nd Australasian Finance and Banking Conference*, 1-29.
- Çağıl, G. & Mukhtarov, S. (2014). Azerbaycan Ticari Bankacılık Sektörünün CAMELS Yöntemi ile Performans Analizi, *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11 (41), 77-94
- Çinko, M. & Avcı, E. (2008). CAMELS Dereceleme Sistemi ve Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini, *BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar*, 2 (2), 25-48.
- Diñer, H., Gencer, G., Orhan, N. & Şahinbaş, K. (2011), "A Performance Evaluation of The Turkish Banking Sector After The Global Crisis Via CAMELS Ratios", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 24, 1530-1545.
- Ege, İ., Topalođlu, E.E. & Karakozak, Ö. (2015). CAMELS Performans Deđerleme Modeli: Türkiye'deki Mevduat Bankaları Üzerine Ampirik Bir Uygulama, *Niđe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi Dergisi*, 8 (4), 109-126.
- Ersoy, E. (2003). CAMEL Derecelendirme Sistemi'ne Göre TMSF'ye Devredilen ve Devredilmeyen Bankaların Karşılaştırmalı Analizi, *Active*, Eylül-Ekim, 1-9.
- Getahun, M. (2015). *Analyzing Financial Performance of Commercial Banks in Ethiopia: CAMEL Approach*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Addis Ababa University.
- Gümüş, F. B. ve Nalbantoğlu, Ö. (2015). Türk Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi Yöntemiyle 2002-2013 Yılları Arasında Performans Analizi, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 17(2), 83-106.
- Güney, S. & Ilgın, K. S. (2015). Türk Mevduat Bankalarında CAMELS Modelinin İncelenmesi ve Örnek Bir Uygulama, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (3), 303-331.
- Günsel, N. (2007). Financial Ratios and the Probabilistic Prediction of Bank Failure in North Cyprus, *European Journal of Scientific Research*, 18 (2), 191-200.
- Hays, F. H., De Lurgio, S.A. & Gilbert, A. H. (2009). Efficiency Ratios and Community Bank Performance, *Journal of Finance and Accountancy*, 1(1), 1-15.
- Helhel, Y. & Varshalomidze, M. (2014). Gürcistan'da Faaliyet Gösteren Yerli Sermayeli Özel Ticari Bankaların CAMELS Derecelendirme Sistemi ile Değerlendirilmesi, *18. Finans Sempozyumu Denizli*, 413-424.
- Kandemir, T. & Arıcı, N.D. (2013). Mevduat Bankalarında CAMELS Performans Deđerleme Modeli Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma (2001-2010), *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi Dergisi*, 18 (1), 61-87.

- Kaya, Y.T. (2001). Türk Bankacılık Sektöründe CAMELS Analizi, *Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu MSPD Çalışma Raporu*, 6, 1-20.
- Kılıç, Ç. & Fettahoğlu, A. (2005). Türk Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi ile Değerlendirilmesi, *9. Ulusal Finans Sempozyumu*, 89-128.
- Muhmad, S.N. & Hashim, H.A. (2015). Using The CAMEL Framework in Assessing Bank Performance in Malaysia, *International Journal of Economics, Management and Accounting*, 23 (1), 109-127.
- NCUA Letter To Credit Unions (2000). Camel Rating System, *Letter No.:* 00-Cu-08, 1-28.
- Ramirez, C.D., Curry, T.J. & Fissel, G.S. (2005). Does Bank Supervision Have Side Effects? Evidence From CAMEL Ratings, *FDIC*, 1-25.
- Rozzani, N. & Rahman, R.A. (2013). CAMELS and Performance Evaluation of Banks in Malaysia: Conventional Versus Islamic, *Journal of Islamic Finance and Business Research*, 2 (1), 36-45.
- Sahajwala, R. & Bergh, P. V. D. (2000). Supervisory Risk Assessment and Early Warning Systems, *Basel Committee on Banking Supervision Working Papers*, 4, 1-53.
- Sarker, A.A. (2005). CAMELS Rating System in The Context of Islamic Banking: A Proposed 'S' for Shariah Framework, *Journal of Islamic Economics and Finance*, 1 (1), 78-84.
- Whalen, G. & Thomson, J.B. (1988). Using Financial Data to Identify Changes in Bank Condition, *Economic Review-Federal Reserve Bank of Cleveland*, 24 (2), 17-26.
- <https://www.fdic.gov/news/news/financial/1996/fil96105.html>, 19.12.2017